

Gruwelijk eng

Filosoferen met kinderen over angst

© Fabien van der Ham | www.filosovaardig.nl

Leuk dat je wilt gaan filosoferen met je kinderen of klas. Filosoferen is niet moeilijk, het is hooguit even wennen want als volwassene mag je nu eens niet je mening geven. Het gaat om het denken van de kinderen en om hun antwoorden. Het enige wat jij als begeleider mag doen, is vragen stellen en beurten geven. Het zal beslist mooie gesprekken opleveren, die soms kort en soms lang duren.

Het is wel belangrijk dat de kinderen steeds argumenten geven bij hun antwoorden. Dit kun je stimuleren met doorvraagvragen als:

- Hoe weet je dat?
- Wie bepaalt dat?
- Zou het ook anders kunnen zitten?
- Is dat altijd zo?
- Kun je een voorbeeld geven?
- Bestaat daar een regel voor?

Lees eventueel ter voorbereiding eerst de gratis mini-cursus filosoferen met kinderen op www.filosovaardig.nl.

Gespreksthema: angst

Het thema voor dit gesprek is angst. Dit gespreksidee is verschenen in de Kinderboekenweek van 2017 toen het thema 'gruwelijk eng' was. Maar het thema is tijdloos en is ook nu nog bruikbaar.

Start van het gesprek

Laat alle kinderen op een briefje schrijven waarvoor ze bang zijn. Als er meerdere dingen zijn, mogen ze meerdere briefjes inleveren. Als ze nergens bang voor zijn (of zeggen te zijn) mogen ze iets opschrijven waar hun vader, moeder, zusje, broertje, etc bang voor is. Alle briefjes worden ingeleverd bij de leerkracht.

Vervolgens ga je samen met de kinderen deze angsten bespreken met behulp van de onderzoeksvragen. Het doet er niet toe wie de angst heeft opgeschreven. Vervolgens deel je de angst in een van de volgende categorieën in:

1. Heel slim! (Het is heel verstandig om hier bang voor te zijn, anders loop je gevaar)
2. Beetje onrealistisch (Je fantasie slaat een beetje op hol)
3. Totaal onnodig (door hier bang voor te zijn, loop je ook een hoop levensplezier mis)

Voorbeelden bij de drie categorieën:

Ad 1: angst om aangereden te worden

Ad 2: monsters onder je bed

Ad 3: bang om in de draaimolen of achtbaan te gaan

Deze categorieën vind je in de bijlage van deze download. Steeds als een briefje op een bepaalde plek is gelegd, bespreek je een of meer van onderstaande onderzoeksvragen.

Onderzoeksvragen

Hoe zou deze angst zijn ontstaan?

Is deze angst realistisch?

Heeft deze angst nut?

Zou je een leuker leven hebben als je deze angst niet had?

Moet je deze angst overwinnen? Hoe kun je dat doen?

Afronden gesprek

Als alle angsten besproken zijn, of als de concentratie op is, rond je het gesprek af door te vragen wat de kinderen hebben ontdekt over angst.

Vaak hebben kinderen door dit onderzoek ontdekt dat angst gebaseerd is op onlogische gedachten en fantasieën die soms door maar kleine gebeurtenissen of zintuiglijke prikkels ontstaan zijn. Van een angst afkomen, is vaak een kwestie van je angst in de ogen kijken en gewoon gaan doen waar je bang voor bent.

Laat daarom alle kinderen iets bedenken waar ze bang voor zijn maar wat ze toch graag zouden willen doen. Bijvoorbeeld van de duikplank springen of die grote hond van de buurman aaien. De kinderen spreken nu met zichzelf af dat ze dit gewoon gaan doen! Maar natuurlijk alleen als het gaat om dingen die niet echt gevaarlijk zijn.

Fragmenten uit een gesprek

Als alle kinderen een angst op een briefje hebben geschreven gaan we deze een voor een bespreken. Een paar voorbeelden.

Briefje 1: dat mijn ouders mij niet meer willen

Hoe zou de angst zijn ontstaan?

'Omdat je dierbaar bent voor je ouders'

'Je wil ze gewoon niet kwijt want je houdt van ze.'

Is deze angst realistisch?

'Nee.'

En als je deze angst hebt, moet je die dan overwinnen?

'Ja, door je vader en moeder een knuffel te geven.'

Briefje 2: God

Hoe zou de angst zijn ontstaan?

God die kan je naar de hel sturen en je wil niet echt graag in de hel.'

'De hel bestaat niet. God is alleen maar goed, die wil vrede.'

Moet je deze angst overwinnen, en hoe kun je dat doen?

'Goede dingen doen, dan stuurt hij je niet naar de hel, want God stuurt je alleen naar de hel als je slechte dingen doet.'

'Maar eigenlijk denk je dan nog steeds: als ik dit niet doe ga ik naar de hel, dan denk je er nog steeds aan.'

'Je moet eraan denken dat God heel veel dingen vergeet, je moet echt wel iets heel erg slechts doen om in de hel te komen.'

Briefje 3: een slang.

Hoe zou de angst zijn ontstaan?

'Omdat slangen best wel gevaarlijk zijn en omdat heel veel mensen er bang voor zijn.'

'Je loopt wel gevaar als je er helemaal niet bang voor bent. Loop je zo door een weiland heen en denk je: oh maakt niet uit, en dan hap!'

'Dus hij moet bij 'heel slim'!

Briefje 4: poppen

Hoe zou de angst zijn ontstaan?

'Ik heb een keer een horrorfilm gezien, daardoor ben ik bang geworden.'

'Ik vind ze er niet lief uitzien vooral niet die hele oude. Ook een keer zag ik er een bij een soort tweedehands winkel met heel lelijk haar, zo alle kanten op en die keek zo eng naar mij... heel eng.'

'Poppen zijn gewoon dingen die kunnen je niks doen. Ze bewegen alleen als jij ze aanraakt. Dus het is totaal onnodig.'

Briefje 5: clowns.

Hoe zou de angst zijn ontstaan?

'Het is ontstaan door horrorfilms. Maar ik ben er niet heel erg bang voor in het echt, maar wel in films. Het is hetzelfde als met de poppen. Hoe ze eruit zien vind ik niet leuk. En de films van horrorclowns, met zo'n kettingzaag en zo, brrr.'

'Ja, je fantasie slaat er door op hol.'

Briefje 6: slak.

Wat vind je van deze angst?

'Heel erg raar.'

Dus niet slim?

'Nee.'

Is het dan helemaal onnodig? Staat het je levensplezier in de weg?

'Ja, best wel want slakken vind je best wel vaak als je buiten speelt dus als je bang voor slakken bent, kun je ook niet leuk buitenspelen.'

'Een slak vind ik echt heel goed passen bij totaal onnodig en dat je levensplezier mist door die angst want het is zo leuk om die slakjes langzaam te zien kruipen en om slakkenracen enzo te doen. Ze zijn best wel schattig.'

Briefje 7: zombie

'Een zombie vind ik heel slim om bang voor te zijn ook al bestaan ze niet.'

Maar stel je bent zo bang van zombies dat je niet meer de straat op durft. Is dat dan heel slim om daar bang voor te zijn?

'Nee, want zoombies bestaan niet dus je komt ze echt niet tegen.'

Briefje 8: spin

Hoe zou de angst zijn ontstaan?

'Het is raar om zo'n spin van dichtbij te zien want dan heb je zo al die haartjes en dat is best eng. Maar het is ook een beetje onnodig want bijvoorbeeld er zit een spin bij de trap en dan wil je gewoon niet de trap op of af en dan bijvoorbeeld is het etenstijd en die spin zit daar nog steeds en dan heb je honger!'

Kan die spin jou iets doen?

'Nee, nou soms wel als het een gifspin is bijvoorbeeld.'

'Ja, zoals een zwarte weduwe, die kunnen een kameel doden.'

'Nou, ik vind het deels onrealistisch want de kleine spinnetjes en langpoten die doen niks. Het andere deel is soms wel een beetje heel slim, de gevaarlijke met gif daarmee kun je gevaar lopen, dat is net zoals met een slang eigenlijk.'

'Dus we zouden twee plaatjes moeten hebben. Een met kleine spinnetjes en een met gevaarlijke giftige spinnen.'

'Maar dan nog... wij zijn toch veel groter en sterker. De kans is groot dat we winnen. Met bijna alles. Wij zijn de baas.'

Aha, we kunnen dus beter grommen dan gruwelen. Waarop alle kinderen beginnen te grommen. Zijn ze misschien hun angsten een beetje de baas geworden?

Onderzoeksvragen

- Hoe zou deze angst zijn ontstaan?
- Is deze angst realistisch?
- Heeft deze angst nut?
- Zou je een leuker leven hebben als je deze angst niet had?
- Moet je deze angst overwinnen? Hoe kun je dat doen?

Heel slim!

Het is heel verstandig om hier bang voor te zijn, anders loop je gevaar.

Beetje onrealistisch

Je fantasie slaat een beetje op hol.

Totaal onnodig

Door hier bang voor te zijn, loop je ook een hoop levensplezier mis.

Wil je wel vaker filosoferen?

Met de materialen van Uitgeverij Filosovaardig kun je snel beginnen.

Praatprikkel, 50 filosofische vragen voor kinderen, bekroond met de Berrie Heesen Prijs 2012.

€ 10,95

Praatplaatjes, om te filosoferen met jonge kinderen.

€ 16,95

Denkdobbelen, om met kinderen filosofisch en creatief te denken

€ 21,95

Kan niet bestaat niet, verhalen en gedichten om mee te filosoferen, met uitgebreide praattips.

€ 19,95

Praattoppers, spelenderwijs de gespreksvaardigheden van kinderen versterken leren.

€ 19,95

Meer informatie op www.filosovaardig.nl/webshop

Workshops

Of kom een workshop volgen om beter te leren filosoferen!

Filosofievaardig.nl is door het CRKBO erkend als onderwijsinstelling. Bovendien zijn alle workshops gevalideerd door het registerleraar.nl.

Er zijn vijf workshops:

- Introductie filosoferen met kinderen
- Verdieping filosoferen met kinderen
- Werkvormen voor filosofische onderzoeken
- Filosofie & Kunst
- Filosofie & Leesbevordering

Je kunt ze zien als elkaar aanvullende modules. Elk semester worden er nieuwe data ingepland.

Meer informatie op www.filosovaardig.nl/workshops.